

נחון יעקובוביץ
רצח ואונס בגרימאיר

אחד ובית-מישפט במחוז אחר. כרי להשוות את העונשים ולהעמיד את הענישה על גובה אחיד. יש צורך בחנינה.

לעתים עוד יותר קרובות משתנות הנסיבות האישיות של האסיר. בגלל מחלה קשה הפך "החתול המטפס", שהיה ירוע בביצועיו המלהיבים על צינורות וגגות, לשבר-כלי, ושוב אינו מסוכן לחברה.

לפעמים קורה משבר במישפחה, האשה יורדת לזנות, הבנים והבנות מידרדרים, והחשש של הרס מישפחה מצדיק הקלה בעונש.

כל אלה הם הגורמים העיקריים לחנינות.

החנינה לחפסי-משפט היא אמנם הררמאית ביותר, אך היא נדירה עד מאוד. רק לעיתים רחוקות מתברר, כי הורשע אדם חפסי-משפט, וגם אז ניתן לתקן זאת בדרך של מישפטי-חוזר. אך גם כאן החנינה יכולה לקצר את ההליך ולטהר את האדם.

פרופסור דויד ליבאי, היום ראש ליי-שכת עורכי-הדין, היה בתחילת שנות השישים ממונה על החנינה במישפטי-המישפטים. הוא זוכר מיקרה שבו הורשע אדם בנסיון התפרצות לדירה. האיש כתב לנשיא וטען כי נפל קורבן לטעות. אומנם היה לו עבר פלילי של פריצות, אך הוא טען כי באותו הלילה שבו נעצר רב עם אשתו, עזב את הבית בכעס וחילש לו מקום לינה. הוא מצא את המירפסת והתכוון ללון שם, ולא לפרוץ לדירה.

צוות מישפטי-משפטים חקר את הפרשה, שוחח עם אנשי המישפחה, ואומנם התברר כי אחד החוקרים העי לים מבית-המישפט ראיות. איש המישפטי טרה הועמד לדין, והנשיא חנן את הפר. החנינה היתה מוחלטת וביטלה את ההרשעה מעיקרה.

במיקרה זה תוקנה הטעות המישפטי-טית בדרך יעילה וקצרה.

★ לפתוח דף חדש

ב תקופה שבה היה פנחס רוזן שר-המישפטים וחיים כהן היועץ המישפטי, היה צוות מיוחד של מישפטי-טנים שעסק בחנינה. אחד היה אוסף את החומר וכתב את הרוח, היתר היו עובדים על התיק ומעירים הערותיהם. אז היה השר בודק את התיק ומחליט אם להמליץ לפני הנשיא. באותה התקופה, כאשר אדם היה טוען כי הוא חפסי-משפט, היה הטיפול בתיקו זוכה בקרימות ורחיפות עליונה.

שימוש נוסף שנעשה בחנינה המוחלטת, המבטלת את העבירה מעיקרה, הוא עזרה לאנשים בעלי מיקצועות מיוחדים לפתוח דף חדש בחייהם, ולכפר על עוונות ילדותם. כמה וכמה עורכי-דין מכובדים שנידונו בילדותם ונעוריהם על גניבות ועזירות או תקיפות, זכו בחנינה כזו, כדי שיוכלו להשיג רישיון עריכת-דין. גם ימאים היו זקוקים בעבר לתעודת-יישר של המישפחה, וגם בהם היו מתחשבים במיקרים ראויים.

הפרופסור דויד ליבאי טיפל בעצמו ככמה חנינות כעורכי-דין. באחד מבקרים ריו בכתיה-סוהר פנה אליו האסיר פנחס צבאג, וטען כי הורשע ברצח שלא ביצע.

יחד עם עורכי-הדין יצחק טוניק שהופיע בתיק, ועורכי-הדין יצחק אררת המנוח, בדקו את התיק והגיעו למסקנה כי היו בו כמה רברים מוזרים: ההרשעה

התבססה על עדותו של עד הגנה רווקא, שעשה בדיקות-דם, שהחשירו את צבאג.

פניה לאותו עד גילתה, כי בית-המישפט לא הבין את עדותו, וכי המסקנה שהסיק בית-המישפט מדבריו אינה נכונה.

עם כל החומר הזה פנו שלושת עורכי-הדין ליועץ-המישפטי דאז, אהרון ברק, והוא אומנם המליץ על חנינה של הקלה בעונש. צבאג יצא מהכלא אחרי כ-10 שנים.

גם בחנינות של עמוס אוריון היה הפרופסור ליבאי פעיל ביותר. במיקרה זה ייצג עורך-הדין ליבאי את אוריון בעירעור בבית-המישפט העליון.

ליבאי לא טען מעולם כי אוריון חפסי-משפט, אך בגלל חוסר-האמון בזמנים של שעת-הרצח, היתה אפשרות כי אוריון היה אומנם אחד האנשים שביצעו את הרצח ונסיון השוד, אך לא הוא אשר לחץ על ההדק.

עורכי-הדין חשב כי הרגשת העוול שבערה באוריון כל הזמן, נבעה מכך שחשב כי הוא היחיד היושב על ביצוע פשע, בו היה גדידק בלבד, ואילו העבריינים העיקריים יצאו ללא כל עונש.

במיקרים כאלה נוהג היה שר-המישפטים לפנות לשופטים העליונים שישבו בדין, ושואל לתוודיעותם. לעיתים היו תשובותיהם של השופטים מאלפות ומפתיעות.

היו מיקרים שבהם הודו השופטים במיכתבים אישיים כי ליבס לא היה שלם עם ההרשעה, וכי לוא ישבו הם בערכאה ראשונה, לא היו מרשיעים על-סמך העדויות בתיק, אך כאשר הובא להם העירעור, לא יכלו להתערב בשיקולי מהימנות של השופטים דלמטה.

מיכתב כזה היה כמובן ממריץ את הנשיא לחנינה.

★ אקט של חסד

לא תמיד מסכימים הנשיא והשר בעניין החנינה. היו מיקרים שבהם הוגשה המלצה של השר לנשיא, אך אחרי עיון אמר הנשיא כי יש לחזק את עור, ולא לתת את החנינה מייד. והיו מיקרים הפוכים, בהם שר-המישפטי

נחון יעקובוביץ
גניבה

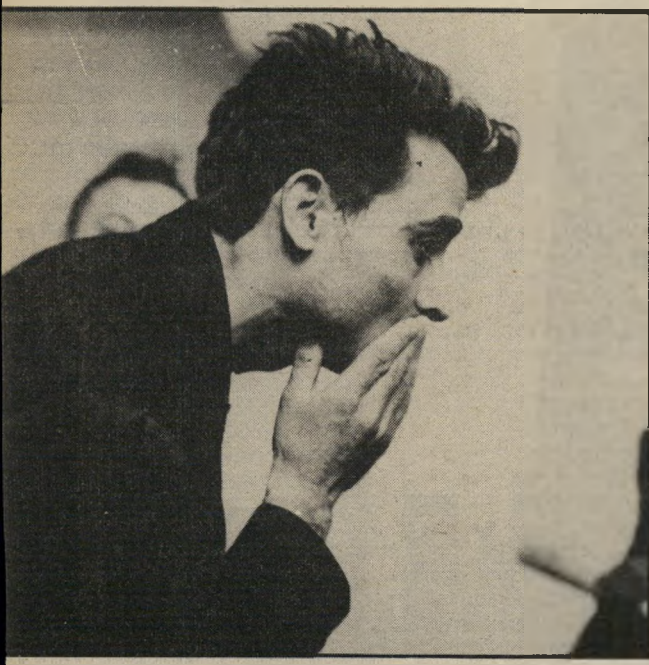
אישיות ופירסומן עלול לגרום מבוכה לאסיר, הוא אומנם נכון. אולם מכיוון שחנינה תמיד עוקבת פסק-דין שבו נתגלו רוב הנסיבות האישיות האלה, אין בכך כדי להצדיק את אי-פירסום החנינה.

כדי למנוע את ההרגשה בציבור כי מוסד-החנינה מנוצל לעיתים למטרות פוליטיות או אישיות פרוטקציוני-סטיות, יש צורך לתת לחנינות פירסום מסוים, ולהעמידן תחת ביקורת.

העולם הזה מציע, כי כל חנינה תפורסם מייד עם הכרזתה ברשומות. אין צורך לפרט שם את הסיבות לחנינה, אלא רק שם הנחון ותאריך החנינה.

לעומת זאת, במישפטי-משפטים, במקום המאפשר עיון לציבור, יוצגו תקצירי הנימוקים לחנינות. גם בהם אין צורך לפרט את כל הנסיבות האישיות העלולות לפגוע, אלא רק את תמצית מיכתב-השר, בלי להיכנס לפרטים מביכים.

תיקון קל זה יעשה הרבה כדי למנוע לזות-שפתיים ופיקפוקים במור-סד-החנינה.

נחון צבאג
רצח בעל המאהבת